

Svar på ISF-rapport

Rapport - Risker för felaktiga utbetalningar vid gränsöverskridande situationer (2018:6)

Försäkringskassan

Datum: 2018-05-07
ISF-rapport 2018:6 - Risker för felaktiga utbetalningar vid gränsöverskridande situationer
Försäkringskassans svar
019440-2017

Inledning

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) har på regeringens uppdrag genomfört en granskning av Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens arbete med kontroller i gränsöverskridande situationer. Granskningen gäller ärenden där den enskilde bor eller arbetar utomlands vid ansökan om en förmån, eller flyttar till eller börja arbeta i ett annat land under tid med ersättning. Granskningen innefattar också ärenden där den enskilde tidigare har bott eller arbetat utomlands och utlandsvistelsen kan komma att påverka den svenska förmånen.

Med anledning av resultaten i rapporten presenterar ISF fyra rekommendationer till åtgärder. Nedan redogörs för dessa tillsammans med Försäkringskassans kommentarer.

ISF:s rekommendationer med kommentarer

- **Försäkringskassan bör undersöka och värdera omfattningen av de felaktiga utbetalningarna för att kunna bedöma hur kontroller i gränsöverskridande situationer ska prioriteras i relation till myndighetens övriga uppdrag.**

Försäkringskassan instämmer i behovet av att prioritera ärenden med gränsöverskridande inslag, samt i att detta behov trots det behöver ställas i relation till myndighetens övriga uppdrag. Försäkringskassan anser dock att en sådan avvägning behöver göras löpande, i alla fall med vissa jämna mellanrum. Detta särskilt med hänsyn till det successivt ökande antalet personer som befinner sig i en gränsöverskridande situation. Med andra ord, att en ögonblicksbild som en undersökning och värdering vid en viss tidpunkt kan ge förmodligen inte är tillräcklig. Till det kommer att en sådan utredning är resurskrävande och att den värdering som görs med utredningen som grund kan vara vanskelig, framför allt med hänsyn till risken för mörkertal.

Försäkringskassan anser därför att det kan vara mer värdefullt att utreda vad som krävs för att myndigheten löpande ska kunna följa utvecklingen av antalet ärenden med gränsöverskridande inslag, vilka förmåner det rör sig om samt omfattningen av felaktiga utbetalningar i sådana situationer. En utredning av det här slaget kan sedan fungera som underlag för fortsatta prioriteringar inom myndigheten.

- **Försäkringskassan bör se över ansökningsblanketterna för samtliga förmåner. Blanketterna bör innehålla frågor som syftar till att fånga upp impulser om när försäkringstillhörigheten behöver utredas.**

Försäkringskassan instämmer i ISF:s bedömning. En inventering av samtliga relevanta ansökningsblanketter, såväl pappersblanketter som digitala ansökningar, kommer att göras för att säkerställa att de tillgodoser behovet av information för bedömning av gränsöverskridande situationer.

- **Försäkringskassan bör se över villkoren som används i den maskinella kontrollen för att bedöma försäkringstillhörigheten.**

Försäkringskassan instämmer i behovet av en översyn av villkoren i maskinella kontroller. I dagsläget finns två olika maskinella processer som bedömer försäkringstillhörigheten i automatiserade förmånsärenden. Försäkringskassan har uppmärksammat att de kontroller som görs i de här processerna kan förbättras och förfinas. Detta är en av anledningarna till att det inom Försäkringskassan pågår ett projekt (Auto-FTH) vars uppdrag bland annat är att ersätta dem med en standardiserad process som kan användas av samtliga förmåner.

Inom ramen för projektet görs även en översyn av den information som finns lagrad i Försäkringskassans register och hur den används inom myndigheten. En utveckling av möjligheten att registrera fler uppgifter ingår också i projektets uppdrag. Med nya registreringsmöjligheter kan fler uppgifter fångas vilket innebär ett tydliggörande av att det i vissa situationer finns flera lagstiftningar som samverkar och styr olika delar av försäkringen.

Försäkringskassans bedömning är att projektet kan bidra till att öka kvaliteten både på den information som finns registrerad och på de kontroller av försäkringstillhörigheten som görs i förmånsärenden. Driftsättning av projektet är planerad till år 2019.

- **Försäkringskassan bör utöka arbetet både med att sprida grundläggande kunskap om försäkringstillhörighet i organisationen så att förmånshandläggare bättre kan identifiera när försäkringstillhörigheten ska utredas och med att utveckla stödet till förmånshandläggare.**

Försäkringskassan instämmer i behovet av grundläggande kunskap om de regelverk som tillämpas vid gränsöverskridande situationer, samt att detta är en förutsättning för att förmånshandläggare bättre ska kunna identifiera när försäkringstillhörigheten ska utredas. Sedan september 2017 finns också en ny vägledning inom området, Vägledning 2017:1, *Övergripande bestämmelser i SFB, unionsrätten och internationella avtal*, vilken utöver att fungera som ett stöd i handläggningen används för att öka kunskapen inom området. Vägledningen uppdateras fortlöpande, och en särskild arbetsgrupp har i uppgift att identifiera behov av uppdateringar, revideringar eller förtydliganden. Sedan mars 2018 finns en andra version av vägledningen.

Med start hösten 2017 pågår ett arbete med att informera om den nya vägledningen och tillämpningen av lagstiftningen i gränsöverskridande situationer. Informationen vänder sig till de avdelningar inom Försäkringskassan som hanterar ärenden där gränsöverskridande situationer förekommer.

Därutöver pågår ett arbete med att uppdatera myndighetens webbaserade utbildningar om försäkringstillhörighet. Till det kommer det tidigare nämnda projektet Auto-FTH vilket inkluderar kompetenshöjande insatser som en viktig del av förändringsledningen.

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande generaldirektör Sture Hjalmarsson i närvaro av avdelningscheferna Per Eleblad, Alexandra Wallin, Marie Axelsson, Gabriella Bremberg, Ulrika Havossar, Lars-Åke Brattlund, rättschef Eva Nordqvist och verksamhetsutvecklare Niklas Fridén, den senare som föredragande.

Sture Hjalmarsson

Per Eleblad